

София Наш

ЛЯТО ПО ФРЕНСКИ

София, 2018

Преводът е направен по изданието:

Sophia Nash

Whispering in French

William Morrow, An Imprint of Harper Collins Publishers, 2017

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

Copyright © 2017 by Sophia Nash

© Елена Павлова, превод, 2018

© Фиделия Косева, корица, 2018

© Издателство „Изток-Запад“, 2018

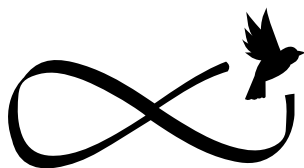
ISBN 978-619-01-0177-2

СОФИЯ НАШ

ЛЯТО
ПО
френски

Превод от английски
Елена Павлова

СЕРИЯ „КРАСНОГЛЕД“

„Творци на съвпадения“, Йов Блум

„Тежък дар“, Уилям Кент Крюгер

„Животът, който загърбваме“, Алън Ескенс

„Еуфория“, Лили Кинг

„Момичето от Бруклин“, Гийом Мюсо

„Лято по френски“, София Наш

Най-същественото е невидимо за очите.

— „Малкият принц“, Антоан дьо Сент-Екзюпери —

Седем пъти падни. Осем пъти стани.

— стара пословица —

С любов и благодарност посвеждавам тази книга на родителите ми Мари-Соланж Леглис и Дж. Ричард Н. Х. Наш, които ме научиха на храбростта да гледам страха в лицето; също и на редакторката ми Кари Ферон, която ме научи да мечтая.

ПРОЛОГ

Дама от камък спи върху планинските върхове в Страната на Абаските, изпънала крака в две различни държави. Тъмната ѝ коса се изсипва в долините, изрязани между сурналите се към морето сочно зелени стръмнини. Тя сънува изпитания изстрада-ни, спечелени и изгубени, докато буреносни облаци пълзят над спокойното ѝ лице, венец на мъченичество, достойнство и усамо-тение. Всъщност понякога, докато скитам в долината под планин-ските върхове, се чудя какво ли би сторила дамата, ако някога се пробуди, отскубне се от оковалите я корени и се измъкне от об-гърналите я мъгли на дълбоката древност. А може би ще продължи да дреме и полека да се разпада под тежестта на годините, докато не се стопи до гранитната си сърцевина и не остане нищо да под-казва за изгубения под буйната пролетна трева потенциал?

Понякога се чудя и дали ще се пробудя аз самата.

ГЛАВА ПЪРВА

Нощното небе бе напудрено със звезди, а нахапаната луна разливаше светлината си върху крилото на самолета. В туловището му над пътниците на „Еър Франс“ в нощния полет за Париж царстваше пълно усамотение. В този мрачен час количките с храна бяха минали между седалките, страдащите от безсъние започваха трети филм, изтощените деца се бяха предали на съня и пътниците в бизнес класата се бяха оттеглили още по-навътре в лукса и анонимността на широките седалки.

Не ми беше тук мястото. Теснотията на икономичната класа съответстваше повече на моя стандарт. Но по време на познатия танц между майка и дъщеря със стъпки от вменяване на вина и задължения, Антоанет ме бе помолила да се заема със семейния проблем във Франция и облекчи майчиното си съзнание, като ме настани редом с хора от класата, която тя почти одобряваше. Аз обаче знаех истината. Антоанет най-вероятно бе купила билетите, понеже смяташе, че съм яйце с изтекъл срок на годност и в пашкулите на „Еспас Бизнес“ имах по-малка опасност да се счупя и да блъвна отровна смрад.

Поне засега никой не беше посмял да наруши уединението ми. Разбутах подноса с някакво готвено и нещо шоколадено и после се наместих да се преструвам на погълната от книгата си и загледана във филма, макар че се озъртах за други развлечения.

Ръката на спаружения ми съсед трепереше при всяко вдигане на двойното уиски към маската за спане на лицето му, отразено в прозореца. Е, разбира се, че ще му трепери ръката. Та нали това е целта на скорострелното поглъщане на двойни уискита.

Трудно беше да се прецени възрастта му. Нямаше начин да го огледам подробно, за да я проверя. Подобен ход би довел само до разговор. Смътно си спомнях, че съседът ми е с прошарена коса, колосана бяла якичка и обветрено лице. Сега се бе извърнал, втренчен в мрака отвъд илюминатора. Благодаря на Бога, че нямаше никакво желание да си разменя любезности с човек, когото повече няма и да види.

Съжалявам. Сигурно очаквате да се държа мило и да съм прекрасна поне по дух, ако не по външност, пък да съм и героична – да, съвършеното несъвършенство със забавен асортимент ексцентричности. Но нали разбирате, просто не съм такава. Май и никога не съм била. И колкото по-бързо го разберете, толкова по-голям е шансът историята ми да ви хареса.

Като мнозина други, тътрещи каруцата по дълбокия коловоз, и аз съм просто очукана душа, чийто метал е бил проверен и се е оказал най-обикновено желязо, при все златната младост, изживяна в твърда вяра в противното. Да, чувствам се неудобно в кожата си, точно като рак отшелник, който си търси нова черупка по Брега на скелетите отвъд огромната Намиб, или черна мамба, налапала плячка, трикратно по-голяма от нея самата – и едното, и другото съм виждала в живописни подробности редом с баща ми, чиито пътешествия из Африка бяха продължителни и легендарни.

Поне най-сетне стигнах до извода, че това усещане никога няма да изчезне. Не че се оплаквам. Само се оправдавам – по-грозно действие, което намеква за вина. Поне така твърдят всички съвременни терапевти и след като и аз съм такава, налага се да изказвам и същото мнение, независимо дали вярвам в него. Никога не казвам на клиентите си, че ако съществува достоен за следване съвет, то това е препоръчваният от баща ми: „Не рони сълзи, ако се стигне до плач.“ Следваш ли това правило, животът става далеч по-малко сложен. Разбира се, то противоречи на кардиналното предписание на терапията: „Извади всичко навън.“

Досега сигурно сте заключили, че не съм много добър психотерапевт – или лайф коуч, най-новата ми и по-лесна за продаван професионална титла. Но точно тук ще сбъркате. Знам как да си държа езика зад зъбите и да изслушвам по-добре от най-добрите. Затрудняват ме по-скоро принудителните напъни за даване на съвети. Но признавам си, рядко ми се налага да прибягвам до съвети, понеже съм добре обучена в техниката „остави ги да дърдорят, докато сами се усетят“. По време на четирийсет и пет минутния прозорец от загриженост е достатъчно само да направиш първата копка и да насочиш нещастника в правилната посока и в крайна сметка пациентът сам започва да слуша собственото си монотонно бръщолеване. В деветдесет процента от случаите – шест месеца до шест години по-късно – на много от клиентите им писва да се ръсят по две стотачки на час, за да ме засипват с шуротиите си, затова се променят, адаптират, порастват и живеят малко по-малко нещастно оттам насетне, освен ако съдбата не им е намислила нещо ужасно, както често се случва. Други пък се отказват и решават да не се променят, в който случай съдбата припира да им раздаде нова, страхотна ръка – с което доказва отново, че измамната Орис държи всички карти.

И в двата случая балансът на тяхната „Виза“ намалява всеки месец.

А десетте процента? Нарцисистите, добрите и лошите психопати, социопатите и пълните издънки (аз самата съм член на техния клуб) – тези скъпи души? Ами те никога не се променят – без значение колко пъти се разхлипват пред някой като мен.

Толкова много неща могат да се случат в този прозорец от време! Хубави. Ужасни. И като поглеждам от сегашната си позиция към случилото се през следващите четирийсет и пет минути, съжалявам, че не си държах езика зад зъбите. Виня за това виното „Във Клико“, но и двамата знаехме, че не сме в „Еспас Премиер“ и тази напитка, която сервират в бизнес класата, не е достойна да се нарича шампанско.

На стюардесите им омръзна да ни обслужват с фалшиви, но ефикасни усмивки, изключиха осветлението и се молеха на Господ тихичко да дремем в инкубатора преди разтърсващото завръщане

в реалността под формата на престояла и изсъхнала закуска. Натискане на три копчета ме наклони под странен ъгъл, за избягването на който пътниците от 1А до 3F плащат двойно.

И ето го пак. Потръпването на пръстите на съседа ми, плъзнали се точно отвъд ръба на седалката му.

Исусе Христе, не бях дежурна!

Треперенето не беше издайнически тремор на Паркинсон. Нито изглеждаше причинено от напреднала възраст – съседът ми просто не излъчваше аура на старец. Боже, надявах се това да не е началото на ситуация, за която не съм добре обучена – сърдечен удар или инсулт, или...

– Добре ли сте?

Ръката на съседа ми застина.

Преброих до петнайсет и затворих очи, изпълнила задължението си.

– Добре съм. Даже чудесно. Направо превъзходно.

Колебливите кратки определения проникваха през рева на двигателите.

Не казах нито дума.

– Ще позволите ли да поискам мнението ви за нещо?

Защо, о, защо? Надигнах се по-напред в седалката.

– Бих предпочел да не го обсъждаме лице в лице.

Значи, предстоеше да чуя изповед. Изтегнах се отново.

– Въпросът всъщност е прост.

– Така ли? Няма нищо просто. Дори напротив, когато някой каже, че въпросът е прост, истината винаги се оказва противоположна, и то с хиляда градуса. А не ме бива в математиката, градусите или посоките.

– Има ли нещо по-важно от веднъж дадена дума?

Виждате ли? Нали ви казах, няма начин да е просто.

– Вашата дума ли?

Повторението често води до снабдяване с допълнителна информация.

– Ако дадете обещание на някого, то има ли нещо, което да оправдае нарушаването му?

– Зависи, разбира се, какво е обещанието – отвърнах.

– Зависи – повтори съседът ми. – Това не е отговор. Настоявам за „да“ или „не“.

Запазах мълчание и изчаках. Винаги ме изумява колко добро средство да разприказваш събеседника си е пълното мълчание. На хората им е вродено да запълват тишината.

При все това от другата страна на преградата помежду ни не потече поток от думи. Добре де, поне ръката на непознатия вече не трепереше. Затворих очи. Източиха се пет минути безпокойство, преди да се отпусна. Човекът да си оправя сам бакиите, няма да се преструвам, че изпитвам съчувствие.

– Виджте, осъзнавам, че не е редно да ви занимавам...

Той замлъкна.

Изчаквах, като оставях мълчанието да свърши мръсната работа.

– Предполагам, истинският въпрос е дали изобщо се счита за редно да заложиш семейното щастие и сигурност, или единственият път е мъченичеството? – Потокът думи намаля до църцорене. – Извинете. Няма да ви занимавам повече. Забравете.

В стомаха ми се надигнаха киселини. Ами да, до какво друго да водят пиленето по тайландски, салатата с цвекло и шоколадовият чийзкейк на подноса? Бях склонна да оперирам с тази твърде близка до раната тема под стерилните пластове на защитата на кабинета ми, но не и на сяпо в самолет.

– Най-важното е в какво вярвате. Не ме познавате. Как е възможно отговорът, който дам, да има някаква стойност за вас? Ами ако притежавам моралните устои на сериен убиец? Не знаете нищо за мен.

Спътникът ми не каза нито дума. След подобно интимно разкритие, не бях изненадана. Никога не съм споделяла с хората какво всъщност мисля, особено когато зрелищно съм изпаднала в задънения тъгъл на живота. Така че защо да давам искрения си, оразмерен според моето виждане отговор?

– Всъщност вярвам в правото на човека да прави каквото желае, стига да е на себе си и деянието да не е престъпно.

– Аха! Правото да се преследва щастието.

– Именно. Но тази тема излиза отвъд рамките на доброто и злото... – Настръгнах цялата както заради спомените си, така и

заради казаното. Исках да изкрещя, че човек не може цял живот да предпазва околните от всичко. – Не мога да ви дам отговор.

– Или не искате.

– Все едно.

– Моля ви – прошепна спътникът ми в мрака. – Имате ли семейство?

– Да – отвърнах.

Отчасти май беше по-правилният отговор.

– Е, как преценявате риска и последиците, когато всеки вариант наранява някого?

– Заклела съм се да не сторя зло... – О, невъзможността на тази клетва! – И не съм аз човекът, който да ви дава съвети.

– Вие сте лекар.

– Вие пожелахте анонимност и аз я спазвам.

Краткотрайно мълчание.

– Боя се, че достатъчно се натрапвах на уединението ви – заключи съседът ми накрая.

Отдръпна длан от пространството до наклонената си назад седалка и се измести по-далеч от мен. Неловкостта разбуни дълбините на ума ми. Нещастieto и лошият късмет тропаха по петите на всяко живо същество на тази планета. Кога ли хората щяха да се научат, че щастieto е само нетрайна сърмена нишка, втъкана в живота ни фалшива позлата, която не издържа на течението на битието ни? Най-доброто за нас беше да прегърнем концепцията за промяната, за вечно разклоняващите се пътища и да понасяме доброто заедно с лошото. Или просто да се обезчувствим. Ама и аз съм седнала да умувам! Само работата крепи здравия разум на човека. По-горделивите я наричат „усещане за цел“. О, а надеждата? Тази свещена дума? Забравете за нея. Забравете Опра и д-р Фил. Просто се научете на издръжливост. С усещане за цел. Или пък без.

Но всъщност ние – всеки от нас – се раждаме сами и умираме в самота.

Терапевтът ми (да, и терапевтите понякога ходят на терапевт, още по-специален и от тях, способен да надушва лайната по-добре от чистокръвен пойнтер по дирите на пуйка) предположи, че съм

депресирана. Разминаваме се само по един въпрос. Касае определения „възможно“, „леко“, „средно“ или „тежко“. Той отказва да приеме мнението ми относно прелестта на екзистенциализма и златния стандарт на ниҳилизма. Според него циничният хумор бил последната ми защита, а съм убедена, че за последно се е смял през 1983-та. Смята, че само леко ми хлопа някоя дъска, и ми предписа амбиен¹ със забавено освобождаване и във впечатляващи количества. Казва, че не се притеснява, понеже не съм била склонна към пристрастяване. Нищо не знае той! Имам си собствени причини да се държа като хамелеон – и защо да развалям представата за мен, като кажа още нещо?

Минаха няколко минути и аз вдигнах седалката си, за да надзърна към неподвижния силует на съседа до мен. Щеше да намери отговора си сам. Просто страдаше от здравословна неувереност. Никой друг не би могъл да вземе решение вместо него, нито пък беше редно.

Сигурна бях в това.

Взех единия вестник и включих лампата. Страницата заливаха новини за неспирни брожения в Близкия изток. Сведох поглед към книгата си, след това го обърнах към малкия екран пред мен. Липсата на фокус и развлечение бе загубила очарованието си още преди месеци. Изключих лампата и смъкнах отново седалката, за да отпусна длан върху очите си. Сънят ми убягваше, докато времето се точеше в причудливото пространство на 12 000 метра.

Накрая неволно все пак дадох отговор:

– Едно време смятах, че обещанията и саможертвите са семейната валута... – Замълчах за момент. – И че човек може да защити скъпите на сърцето си хора, като даде всичко от себе си, ако се налага! – Еха! Какво новооткрито ниво на невинна кинодраматичност! Ред беше на кухнята горчивина. – Сега знам, че е невъзможно да защитиш когото и да било от изпитанията на живота. Следвай инстинкта си – за добро или лошо.

¹ Успокоително от рода на хипнотиците, золпидем. Притежава анксиолитично, хипнотично и седативно действие.

Всички бележки под линия са на преводача.

Сигурно ме беше споходила дрямката – мислите ми внезапно се върнаха към реалността, понеже кабината озариха ярки светлини. Стюардесите се втурнаха между седалките с горчиво кафе, преварявано два пъти. Със закопчан колан и готова за кацане, отказах да погледна към човека до себе си. Очевидно и той желаше същото.

Багажните конвейери в „Шарл дьо Гол“ се бавеха, а чудовищният крокодил от пътници полека си проправяше път през стоянката на такситата. Щях да изпусна връзката си в Орли, на половината път по *Périphérique*² на Париж. Валеше равномерно, обичайното състояние на Париж през април. Очакваше се в таксито да е студено. Щях поне да отложя с няколко часа присъдата, преди да се препъна през прага на рушащата се къща на дядо ми на брега на Страната на баските. Тайни и лъжи гъмжаха във всичките ъгълчета на покритата с бръшлян вила, откакто в основите ѝ преди триста години бе положено първото парче пясъчник.

Дълъг тъмносин мерцедес спря пред такситата и оттам излезе безупречно облечен шофьор, който се насочи към багажника. Другите в колите от колоната го гледаха с отегчен интерес. Миг по-късно мъжът, пресякъл Атлантика до мен – Господин Имам Въпрос, – подмина зяпачите и потъна в прохладния мрак на купето. Шофьорът му държеше вратата отворена. Когато тъмната скъпа кола потегли, погледът на пътника за част от секундата се спря върху мен.

Дали ме беше чул? Не. Цялото ни взаимодействие бе странно нормално в моя свят на умствено разстроените. Но все пак. Дали бях променила курса на семейния му живот? Дали му бях вменила вина, където не би трябвало да я има? Боже, надявах се, че не. Как ми се искаше да си взема назад прошепнатите глупави думи!

Миг по-късно се озовах начело на опашката, готова да се натъпча в мръсно парижко такси, карано от брадат, едър и ухилен имигрант.

Той изсумтя и метна сака ми в багажника, но аз отказах да пусна малкото си куфарче, понеже беше натъпкано с два лаптопа и до-

² Boulevard périphérique (фр.), съкратено – Le Périphérique: Околовръстното шосе на Париж.

сиетата на няколко от по-упоритите клиенти, отказали да ги прехвърля на колега за идните месец-два. Единственият инструмент в лудницата ми оставаше скайпът, това прекрасно изобретение на човек, приел, че в името на професионализма, жените обичат да се плескат с грим в произволни часове от денонощието. Половината ми клиенти бяха от Лос Анджелис, където съблазнителността да избягаш от шофирането в задръстванията бе родила повече скайп клиенти от визитациите по домовете в Манхатън. Е, ако досега смятах за изтощителни видео конференциите от Ню Йорк до Лос Анджелис, бях готова да се обзаложа на последната си капка сила, че ме очакват груби събуждания в най-странните часове на денонощието сега, когато онази гадина, Америка, бе останала в огледалото ми за задно виждане.

Какво ли съм си мислела? Очевидно не съм била на себе си.

Качих се в таксито, отново победена от звяра, наречен „семеен задължения“, и така се озовах една крачка по-близо до шестте седмици в галското чистилице.

Боже, колко мразех драма като по филмите!